

คู่มือการสร้างเครือข่ายชุมชน

โรงเรียนคลองบางกระบือ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ส่วนที่ 1: บทนำ

1. ความสำคัญและความเป็นมา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบัน ไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยการดำเนินงานของโรงเรียนเพียงลำพัง โรงเรียนคลองบางกระบือ เล็งเห็นความสำคัญของการประสานพลังความร่วมมือตามแนวคิด "บวร" (บ้าน วัด โรงเรียน) และภาคีเครือข่ายในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีทักษะชีวิตที่พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง คู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นระบบ สำหรับผู้บริหาร ครู และคณะทำงานในการสร้าง แข็งขัน และรักษาเครือข่ายชุมชนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งและขับเคลื่อนเครือข่ายชุมชนของโรงเรียนอย่างมีทิศทาง
2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกมิติ
3. เพื่อสร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส

3. เป้าหมายสำคัญ

เป้าหมายเชิงปริมาณ: มีตัวแทนจาก 5 ภาคส่วน (ผู้ปกครอง, ชุมชน, สถาบันศาสนา, ศิษย์เก่า, หน่วยงานรัฐ/เอกชน) เข้าร่วมเป็นเครือข่ายไม่น้อยกว่าภาคส่วนละ 1 กลุ่ม

เป้าหมายเชิงคุณภาพ: เกิดภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็ง สามารถสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2: ขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ระยะ (5-Step Network Model)

ขั้นตอนที่ 1: การเตรียมความพร้อมและวิเคราะห์บริบท (Preparation & Context Analysis)

1.1 วิเคราะห์ภายใน (Internal Scan):

- 1) ประชุมครูและบุคลากรเพื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของสถานศึกษา
- 2) กำหนดประเด็นที่โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน (เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะการศึกษ, การปรับปรุงภูมิทัศน์)

1.2 สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลชุมชน (Community Mapping):

- 1) สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิรอบโรงเรียน
- 2) รวบรวมข้อมูลสถานที่สำคัญ เช่น วัด แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสถานประกอบการ

1.2 ระบุกลุ่มเป้าหมายภาคีเครือข่าย:

จัดกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกเป็น 5 กลุ่มหลัก: คณะกรรมการสถานศึกษาฯ, เครือข่ายผู้ปกครอง, ศิษย์เก่า, ผู้นำชุมชน/ศาสนา, และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ขั้นตอนที่ 2: การสร้างความสัมพันธ์และการตระหนักรู้ (Relationship Building)

2.1 การเปิดประตูโรงเรียนสู่ชุมชน (Open House):

จัดกิจกรรมเชิญผู้นำชุมชนและผู้ปกครองเข้ามาเยี่ยมชมการจัดการเรียนการสอนและนิทรรศการผลงานนักเรียน

2.2 การประชุมชี้แจงและสร้างเป้าหมายร่วม (Vision Sharing):

- 1) จัดเวทีประชาคมย่อย สะท้อนสภาพปัญหาของนักเรียนและโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบ
- 2) ร่วมกันระดมสมองเพื่อกำหนดคำขวัญหรือ "เป้าหมายร่วม" ในการพัฒนาลูกหลานชาวคลองบางกระบือ

2.3 การสื่อสารสองทางที่ต่อเนื่อง:

จัดตั้งช่องทางติดต่อประสานงานที่เข้าถึงง่าย เช่น กลุ่ม Line เฉพาะเครือข่าย, เพจ Facebook โรงเรียน, และการเดินเท้าเยี่ยมบ้านนักเรียนเชิงรุกโดยคณะครู

ขั้นตอนที่ 3: การจัดตั้งและวางโครงสร้างเครือข่าย (Network Structuring)

3.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่าย:

1) ออกคำสั่งแต่งตั้ง "คณะกรรมการเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนคลองบางกระบือ" อย่างเป็นทางการ

- 2) สรรหาประธาน รองประธาน เลขานุการ และกรรมการจากตัวแทนแต่ละภาคส่วน

3.2 การแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความเชี่ยวชาญ:

- 1) ฝ่ายวิชาการและภูมิปัญญา: สนับสนุนการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และอาชีพ
- 2) ฝ่ายความปลอดภัยและสภาพแวดล้อม: ช่วยสอดส่องดูแลความปลอดภัยรอบโรงเรียน
- 3) ฝ่ายหารายได้และทุนการศึกษา: จัดหากองทุนช่วยเหลือเด็กยากจนหรือขาดแคลน

3.3 การสร้างธรรมนูญเครือข่าย (กติการ่วมกัน):

- 1) กำหนดรอบการประชุมที่ชัดเจน (เช่น ภาคเรียนละ 2 ครั้ง)
- 2) วางแนวทางการทำงานร่วมกันบนหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

ขั้นตอนที่ 4: การขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมพัฒนา (Network Implementation)

4.1 กิจกรรมด้านวิชาการและแหล่งเรียนรู้:

- 1) โครงการ "ปราชญ์ชาวบ้านร่วมสร้างนักเรียน" เชิญผู้มีความรู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรพิเศษ
- 2) การนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้วิถีชุมชนในพื้นที่รอบโรงเรียน

4.2 กิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนและความปลอดภัย:

- 1) โครงการ "ตาสับปะรด ชุมชนปลอดภัย" เครือข่ายร่วมสอดส่องจุดเสี่ยง จุดอับ ยาเสพติด รอบสถานศึกษา
- 2) ระบบส่งต่อข้อมูลเมื่อพบนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือขาดเรียนบ่อย

4.2 กิจกรรมระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา:

การจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา หรือการประสานขอรับงบประมาณสนับสนุนจาก อปท. เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ซ่อมแซมอาคารเรียน, คอมพิวเตอร์)

ขั้นตอนที่ 5: การติดตาม ประเมินผล และเสริมสร้างความยั่งยืน (Evaluation & Sustainability)

5.1 การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม:

- 1) ใช้แบบสอบถามและเวทีสะท้อนคิด (AAR) หลังเสร็จสิ้นกิจกรรมหลัก
- 2) ประเมินความพึงพอใจของเครือข่ายต่อการบริหารงานของโรงเรียน

5.2 การปรับปรุงและพัฒนา (PDCA):

1) สรุปรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาฯ ทุกสิ้นปีการศึกษาเพื่อนำไปปรับแผนในปีถัดไป

5.2 การสร้างแรงจูงใจและการเชิดชูเกียรติ:

- 1) จัดพิธีมอบเกียรติบัตร "ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่สถานศึกษา" ในวันสำคัญ
- 2) การประกาศยกย่องชมเชยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนอย่างเป็นทางการ
- 3) การส่งต่อแก่นาสู่คนรุ่นใหม่ (เช่น ชวนผู้ปกครองนักเรียนเข้าใหม่ทดแทนผู้ปกครองนักเรียนที่จบการศึกษา)

ส่วนที่ 3: ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPIs)

มิติการประเมิน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ (KPI)	เป้าหมาย
ด้านการมีส่วนร่วม	ร้อยละของกรรมการเครือข่ายที่เข้าร่วมประชุม/กิจกรรมของโรงเรียน	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
ด้านคุณภาพผู้เรียน	อัตราการมาเรียนเฉลี่ยของนักเรียนตลอดปีการศึกษา	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 95
ด้านการสนับสนุน	จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายต่อปี	อย่างน้อย 4 กิจกรรม/ปี
ด้านความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจของชุมชนต่อการดำเนินงานของโรงเรียน	อยู่ในระดับ "ดีมาก" ขึ้นไป

ส่วนที่ 4: ภาคผนวก (เอกสารแนบเพื่อใช้งาน)

1. แบบฟอร์มสำรวจข้อมูลทุนมนุษย์และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน (ระบุ ชื่อ-นามสกุล, ความเชี่ยวชาญ, ที่อยู่, เบอร์โทรศัพท์)
2. ร่างคำสั่งโรงเรียน เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. แบบบันทึกการประชุมเครือข่ายชุมชน (วาระการประชุม, สรุปมติ, รายชื่อผู้เข้าร่วม)

แบบสำรวจข้อมูลทุนมนุษย์ แหล่งเรียนรู้ และปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน

โรงเรียนคลองบางกระบือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

คำชี้แจง: แบบฟอร์มนี้ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรอบโรงเรียน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลในการเชิญมาเป็นภาคีเครือข่ายหรือวิทยากรพิเศษ

วันที่บันทึกข้อมูล: วันที่ เดือน พ.ศ.

ผู้บันทึกข้อมูล: (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่ง

1. ข้อมูลทั่วไปของบุคคล / แหล่งเรียนรู้

ชื่อ-นามสกุล (บุคคล) หรือ ชื่อสถานที่ (แหล่งเรียนรู้):

.....

อายุ (กรณีบุคคล): ปี ประกอบอาชีพหลัก:

ที่อยู่/ที่ตั้ง: เลขที่ หมู่ที่ ซอย ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้: Line ID (ถ้ามี):

2. ประเภทความเชี่ยวชาญ / จุดเด่นของแหล่งเรียนรู้ (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ด้านศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (เช่น ประวัติศาสตร์คลองบางกระบือ, เพลงพื้นบ้าน, งานฝีมือ)

☐ ด้านการเกษตรและสิ่งแวดล้อม (เช่น เกษตรผสมผสาน, การจัดการขยะ, การปลูกพืชท้องถิ่น)

☐ ด้านอาชีพและทักษะชีวิต (เช่น ขนมไทย, งานช่าง, การแปรรูปอาหาร, การทำบัญชีครัวเรือน)

☐ ด้านคุณธรรม ศาสนา และจริยธรรม (เช่น พระภิกษุสงฆ์, ผู้นำศาสนา, ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม)

☐ ด้านสาธารณสุขและความปลอดภัย (เช่น อสม., การแพทย์แผนไทย, การป้องกันภัยในชุมชน)

☐ ด้านอื่นๆ (ระบุ):

3. รายละเอียดเนื้อหา/องค์ความรู้ที่สามารถสนับสนุนโรงเรียนได้

.....

4. รูปแบบที่สะดวกในการร่วมมือกับโรงเรียน

☐ เป็นวิทยากรบรรยาย/สาธิตในโรงเรียน

☐ เปิดบ้าน/สถานที่ให้เป็นแหล่งศึกษาดูงานของนักเรียน

☐ ร่วมเป็นคณะกรรมการหรือที่ปรึกษาของโรงเรียน

☐ สนับสนุนทุนการศึกษาหรือปัจจัยพื้นฐาน

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(ร่าง) คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คำสั่งโรงเรียนคลองบางกระบือ

ที่/.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนคลองบางกระบือ

ด้วยโรงเรียนคลองบางกระบือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 มีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด ชุมชน และสถานศึกษา (บวร) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

เพื่อให้การดำเนินงานของเครือข่ายชุมชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โรงเรียนคลองบางกระบือจึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยบุคคลและบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนคลองบางกระบือ

มีหน้าที่: ให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทางนโยบาย และสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. คณะกรรมการดำเนินงาน

2.1	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	ประธานกรรมการ
2.2	รองประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	รองประธานกรรมการคนที่ 1
2.3	รองประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	รองประธานกรรมการคนที่ 2
2.4	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.5	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.6	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.7	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.8	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.9	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.10	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.11	ประธานเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการ
2.12	เหรัญญิกเครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการและเหรัญญิก
2.13	ประชาสัมพันธ์เครือข่ายระดับชั้น.....	กรรมการและประชาสัมพันธ์
2.14	ผู้อำนวยการโรงเรียน	กรรมการและเลขานุการ
2.15	รองผู้อำนวยการโรงเรียน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
2.16	ครู	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่: วางแผนร่วมกับโรงเรียน จัดทำแผนปฏิบัติการ ขับเคลื่อนกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย

ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อโรงเรียน

ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ อุทิศตน และตั้งใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้เรียน โรงเรียน และชุมชนสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ เดือน พ.ศ.

สั่ง ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางกระบือ

แบบบันทึกการประชุมภาคีเครือข่ายชุมชน

โรงเรียนคลองบางกระบือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2

การประชุมเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครั้งที่ /

เมื่อวันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น. ถึง น.

ณ สถานที่:

จำนวนผู้มาประชุม: คน (รายชื่อปรากฏในใบลงทะเบียนแนบท้าย)

จำนวนผู้ขาดประชุม: คน

ประธานในที่ประชุม:

เลขานุการผู้บันทึกรายงาน:

เริ่มประชุมเวลา: น.

วาระที่ 1: เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

.....
.....

วาระที่ 2: เรื่องรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา (ถ้ามี)

[] รับรองโดยไม่มีการแก้ไข

[] รับรองโดยมีการแก้ไข ดังนี้:

.....

วาระที่ 3: เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมทราบ (เรื่องสืบเนื่อง / รายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน)

.....
.....

วาระที่ 4: เรื่องที่เสนอให้ที่ประชุมร่วมพิจารณา (ประเด็นปัญหา / แผนงาน / โครงการร่วมพัฒนา)

ประเด็นพิจารณาเรื่องที่ 1:

.....
.....

ข้อสรุป/มติที่ประชุม:

.....
.....

ประเด็นพิจารณาเรื่องที่ 2:

.....
.....

ข้อสรุป/มติที่ประชุม:

.....
.....

วาระที่ 5: เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

เลิกประชุมเวลา: น.

ลงชื่อ ผู้บันทึกรายงานการประชุม
(.....)

ตำแหน่ง เลขานุการคณะกรรมการเครือข่ายฯ

ลงชื่อ ผู้ตรวจรายงานการประชุม
(.....)

ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการเครือข่ายฯ

ใบลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมเครือข่ายชุมชน (แนบท้าย)

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง / ตัวแทน ภาคส่วน	เบอร์โทรศัพท์	ลายมือชื่อ
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

โรงเรียนคลองบางกระบือ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ